

GK 9. szám *

Ha jogszabályból vagy az eset körülményeiből más nem következik és a szállítási szerződésben a felek másképpen nem állapodtak meg, a terméknek a megrendelőhöz továbbításáról a szállító köteles gondoskodni.

A Ptk. 278. §-ának (4) bekezdése kimondja, hogy a gazdálkodó szervezetek szállítási szerződéseinek teljesítési helye a jogosult székhelye (telephelye), illetőleg a jogosult által megjelölt hely, megengedi azonban a jogszabály eltérő rendelkezését is. A szállítási szerződésre vonatkozólag a 7/1978. (II. 1.) MT számú rendelet 7. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a teljesítés helye - ha a felek eltérően nem állapodtak meg - a megrendelő telephelye, illetőleg a megrendelő által megjelölt hely, ha pedig a megrendelőnek több telepe van, az általa megjelölt telep, fuvarozó közbenjöttével vasúton vagy vízen történő szállítás esetén pedig a rendeltetési állomás.

A szállító kötelessége, hogy működési körében a megrendelők szükségletét korszerű, jó minőségű termékekkel kellő időben kielégítse. Kétségtelen, hogy a szerződésben meghatározott szükséglet kielégítése mint teljesítési érdek szempontjából elsősorban annak a helynek van jelentősége, ahol a megrendelő a szolgáltatás tárgyát birtokba veszi. Ezzel jut ugyanis a megrendelő abba a helyzetbe, hogy a terméket a szükséglet kielégítése érdekében vagy maga felhasználja, vagy pedig azt forgalomba hozza. Ennek folytán nyílik meg a lehetőség arra is, hogy a szolgáltatás tárgyának megóvása érdekében szükséges intézkedéseket most már maga tegye meg. Ez a helyzet akkor is, ha az átadás a megrendelő telepén vagy legalábbis ahhoz közel eső helyen történik.

Nyilvánvaló a jogalkotónak az a szándéka, hogy az átadás helye a megrendelő telepéhez közel kerüljön, s hogy ilyenformán a szállító a termékéért mindaddig helytálljon, amíg az a megrendelőhöz érkezik. A rendelet az átadás helyét nem rögzíti, a fuvarozó igénybevételével lebonyolított teljesítés esetén pedig azt a helyet veszi figyelembe, ahol a terméket a megrendelőnek átadják. A jogszabály tehát olyan teljesítést tart szem előtt; amelynek jellemzője, hogy a szolgáltatás tárgyát a szállító továbbítja, s azt akár saját fuvareszközével, akár fuvarozó útján a megrendelőhöz juttatja.

A jogszabály céljával ezek szerint leginkább az áll összhangban, ha a termék továbbításáról (elküldéséről) a szállító gondoskodik és az átadás a megrendelő telepén vagy ahhoz közel levő helyen (rendeltetési állomáson) történik. Ez felel meg a szükséglet kielégítés követelményének is. Eltérő rendelkezés hiányában a szállító általában az előbbieknél megfelelően köteles teljesíteni.

Vannak azonban olyan esetek, amikor - bár az átadás helyét sem a szerződés, sem az irányadó rendelkezések kifejezetten nem határozzák meg - a körülményekből (a szolgáltatás tárgyából, rendeltetéséből stb.) az következik, hogy az átadás helye nem a megrendelő telepe, illetőleg az ahhoz legközelebb eső rendeltetési állomás, hanem más hely. Így pl. ha a megrendelő telepétől eltérő helyen üzembe állítandó szivattyú átadásáról van szó, az átadás helye ez a hely, illetőleg az ehhez legközelebb eső rendeltetési állomás.

Ugyancsak az eset körülményeiből, illetőleg voltaképpen már a szerződésből következik, hogy az átadás helye a szállító telepe, ha ezt a szerződés vagy az irányadó rendelkezések kifejezetten nem mondják ugyan ki, de a terméknek a szállító telepéről való elszállításáról a megrendelőnek kell gondoskodnia. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ilyen esetben a terméknek elszállítás végett a megrendelő megbízottja részére való kiszolgáltatásával az átadást megtörténtnek kell tekinteni, mert a termék ezzel már ténylegesen a megrendelő érdekkörébe került át. Ez áll minden olyan esetben, amikor az elszállításról a megrendelő a saját fuvareszközével vagy az általa megbízott fuvarozó (szállítmányozó) vállalat útján gondoskodik.

A kifejtettekhez képest, ha a szerződésből, jogszabályból vagy az eset körülményeiből más nem következik, a szállító köteles a szolgáltatás tárgyát a megrendelő részére elküldeni (továbbítani). Ennek megfelelően a továbbítás módjától (saját fuvarszöközettel vagy fuvarozási vállalat útján, vasúton, hajón stb.) függően az átadás helye a megrendelő telepe vagy a rendeltetési állomás.

* Az állásfoglalást a Kúria Polgári Kollégiuma az 1/2014. PJE határozat értelmében az új Ptk. eltérő rendelkezése miatt nem tartotta irányadónak az új Ptk. alkalmazása körében.